

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2006-4-30
Karar Sayısı : 06-45/571-155
Karar Tarihi : 22.6.2006

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Mustafa PARLAK
10 Üyeler : Tuncay SONGÖR, Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ,
Rıfki ÜNAL, Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI,
Süreyya ÇAKIN, Mehmet Akif ERSİN

B. RAPORTÖRLER : M. Haluk ARI, Bekir KOCABAŞ

C. ŞİKAYET EDEN : - Kıroğlu Motorlu Araçlar Ticareti İnşaat Turizm Sanayi ve
Ticaret Ltd. Şti.
Yeşiltepe Mh. Devrek Yolu Üstü Karadeniz Ereğli/Zonguldak
- Değer Motorlu Araçlar Oto Kiralama Turizm Ticaret Ltd. Şti.
Merkezefendi Mh. G.75 Sk. No:1/B Zeytinburnu/İstanbul

Temsilcisi: Av. Mikayil DİLBAZ

20 Kaptanpaşa Mh. Halit Ziya Türkan Sk. Famas Plaza A Blk. K:5
D:20 Şişli/İstanbul

D. ŞİKAYET EDİLEN: Otokar Otobüs Karoseri Sanayi A.Ş.
Aydınevler Mh. Dumlupınar Cd. No:24 A Blok
Küçükyalı/İstanbul

E.DOSYA KONUSU: Otokar Otobüs Karoseri Sanayi A.Ş.'nin ticari davranışlarıyla ilgili pazardaki hakim durumunu kötüye kullandığı iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Şikayet dilekçelerinde, Değer Motorlu Araçlar Oto Kiralama Turizm Ticaret Ltd. Şti.'nin 2000 yılından bu yana, Kıroğlu Motorlu Araçlar Ticareti İnşaat Turizm Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.'nin ise 2003 yılından bu yana Otokar Otobüs Karoser Sanayi A.Ş.'nin (Otokar) yetkili bayisi olduğu, söz konusu teşebbüslerin yetkili bayi olarak ticari faaliyet gösterirken basiretli bir tüccar gibi davranarak kendilerine yüklenmiş olan ödev ve sorumlulukları yerine getirdikleri, ancak Otokar'ın rekabeti engelleyici ve hakim durumunu kötüye kullanıcı bir takım eylemlerle anılan şirketlerin maddi zarar görmelerine neden olduğu belirtilmekte, bu bağlamda Otokar'ın şikayetçi şirketlere istem dışı ve talep fazlası göndermiş bulunduğu malları fatura tarihinden çok sonraları göndermek ve hiçbir hukuki dayanağı olmadan %... faiz uygulamak suretiyle ve bunun yanında aynı konumda olması gereken şikayetçi şirketler ile diğer bayilere farklı bedellerle araç satmak suretiyle hakim durumunu kötüye kullandığı ileri sürmekte, ayrıca Otokar'ın müvekkil şirketlere göndermiş olduğu istem dışı talep fazlası malları geri almadığı, müvekkillerinin iade etme iradesini de kendilerine ödeme kolaylığı sağlanacağı beyanatıyla hataya düşürdüğü; bununla birlikte kısa bir süre sonra "hurda kampanyası" adı altında bir kampanya başlatarak müvekkillerinin rakibi konumundaki bayilerin müvekkillerinden çok düşük

fiyatlarla araç satın alabilmelerine imkan verdiği, müvekkillerinin stoğunda araçlar bulunduğu için anılan kampanyadan büyük maddi zarara uğradığı ifade edilmektedir.

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 16.2.2006 tarih, 969 sayı ile giren başvuru üzerine düzenlenen 15.6.2006 tarih, 2006-4-30/ İİ-06-MHA sayılı İlk İnceleme Raporu 16.6.2006 tarih, REK.0.08.00.00-110/143 sayılı Başkanlık önergesi ile 06-45 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ: İlgili Raporda; şikayete konu uygulamalarda 4054 sayılı Kanun'a aykırılık bulunmadığı; ancak, Otokar'a 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında yazılacak bir yazı ile filo satış sisteminin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde ihlal teşkil edeceği ve soruşturmaya konu olacağına hatırlatılmasının yerinde olacağı görüşüne yer verilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

Şikayet konusu çerçevesinde, ilgili ürün pazarı, "minibüs ve midibüs" olarak tespit edilmiştir.

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

Şikayet başvurusu kapsamında Otokar'ın faaliyet alanı dikkate alınarak, ilgili coğrafi pazar, "Türkiye Cumhuriyeti Sınırları" olarak belirlenmiştir.

I.2. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

I.2.1. Otokar'ın Ortaklık Yapısı ve İlgili Pazardaki Konumu

Türkiye'nin ilk şehirlerarası otobüsünü Magirus Deutz lisansı ile üretmeye başlayan Otokar, 1963 yılında kurulmuştur. 1970'li yıllarda hisselerinin büyük bir kısmı Koç Topluluğu tarafından alınan teşebbüste 31.12.2005 tarihi itibarıyla şirket sermayesinin % 10'dan fazlasına sahip ortaklar, %42,92'lik hisse payıyla Koç Holding A.Ş. ve %24,81'lik hisse payıyla Ünver Holding A.Ş.'dir. Şirketin %32,27'sini temsil eden hisseleri ise, halka açılmış olup halen İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda işlem görmektedir. Hisselerin dağılımı göz önüne alındığında Otokar'ın Koç grubunun kontrolünde olduğu anlaşılmaktadır.

Otomotiv Sanayicileri Derneği'nin verilerine göre 2006 yılının ilk altı ayında Türkiye'deki minibüs üreticisi firmaların toplam satışları ve pazar payları şu şekilde gerçekleşmiştir:

<i>Firma</i>	<i>Toplam Satış*</i>	<i>Pazar Payı</i>
<i>Ford Otosan</i>	1878	%51
<i>Hyundai Assan</i>	620	%16,9
<i>BMC</i>	412	%11,2
<i>Karsan</i>	604	%16,4
<i>Otokar</i>	145	%3,9
<i>Aksam</i>	3	%0.0008

06-45/571-155

<i>Toplam</i>	3662	
---------------	------	--

* Fabrika satışları ve dış satışlar birlikte değerlendirilmiştir.

2006 yılının aynı döneminde midibüs satışları ve pazar payları ise şu şekilde gerçekleşmiştir:

80

<i>Firma</i>	<i>Toplam Satış</i>	<i>Pazar Payı</i>
<i>A.I.O.S</i>	794	%29,9
<i>Otoyol</i>	734	%27,6
<i>Temsa</i>	492	%18,5
<i>Otokar</i>	327	%12,3
<i>Karsan</i>	307	%11,5
<i>Toplam</i>	2654	

I.2.2. Değerlendirme

Başvuru konusunu esas olarak Otokar'ın şikayet sahiplerine istem dışı mal göndermesi, malların geç teslim edilmesi, kanuni bir dayanağı olmadığı halde %... oranında faiz uygulanması, şikayetçilerin söz konusu malları iade etme iradesinin ödeme kolaylığı sağlanacağı vaadiyle hataya düşürülmesi ve şikayetçilere, istem dışı mal gönderilmesinden kısa bir süre sonra tüm bayilere yönelik bir kampanya başlatılarak rakip konumdaki diğer bayilere uygun fiyatlarla ürün verilmesi suretiyle Otokar'ın hakim durumunu kötüye kullandığı iddiası oluşturmaktadır.

90

Otokar'ın 2006 yılının ilk altı ayındaki minibüs satışları, pazardaki toplam minibüs satışlarının sadece %3,9'unu, midibüs satışları ise toplam midibüs satışlarının %12,3'ünü oluşturmaktadır. Bu satış rakamlarıyla Otokar, minibüs satışlarında 5. sırada, midibüs satışlarında ise 4. sıradadır. Dolayısıyla mevcut durumda Otokar'ın ilgili pazarda hakim durumda bulunduğunu kabul etmek mümkün değildir.

100

Ayrıca, şikayetçiler tarafından sunulan bilgi ve belgelerde, Otokar'ın eşit şartlardaki bayilere farklı uygulamada bulunduğunu gösteren bir delile rastlanmadığı gibi, Otokar'ın bayilerinin araç kotalarını belirlerken, söz konusu bayinin önceki aylardaki araç satışlarını dikkate aldığı ve belirlenen kota rakamları konusunda da bayilerin teyidini istediği anlaşılmaktadır. Kaldı ki, şikayetçilerin, "bayimizin iade etme iradesi ödeme kolaylığı sunulacağı vaadiyle hataya düşürülmüştür" şeklindeki ifadelerinden de şikayetçilerin talep fazlası gönderilen ürünleri iade etme özgürlüğünün bulunduğu, ancak şikayetçilerin bunu çeşitli sebeplerden dolayı kullanmadığı anlaşılmaktadır. Şikayetçilere talep fazlası ürünlerin gönderilmesinden kısa bir süre sonra Otokar tarafından bir "hurda kampanyası" düzenlenmesinde de 4054 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilecek herhangi bir husus görülmemektedir. Çünkü söz konusu kampanya tüm bayilere yönelik uygulanmış ve şikayetçi taraflar, stoklarında fazla ürün olduğu için anılan kampanyadan faydalanamamıştır. Bu noktada, Otokar'ın yanlış beyanlarla şikayetçilerin iradesini yanılttığı ve hiçbir hukuki dayanağı bulunmadığı halde %... faiz uyguladığı şeklindeki iddiaların da 4054 sayılı Kanun kapsamında olmadığı ve bu konularda yetkili mercilere başvurulması gerektiği

110 kanaatine varılmıştır. Esasen, şikayetçiler tarafından sunulan bilgilerden de, taraflar arasında yaşanan hukuki ve ticari ihtilafların yargıya yansıdığı anlaşılmıştır.

Dolayısıyla, şikayetçilerin iddialarına ilişkin olarak 4054 sayılı Kanun kapsamında herhangi bir işlem tesis edilmesine gerek bulunmamaktadır.

120 Bununla birlikte, Av. Mikayil DİLBAZ'ın Kurum'a gönderdiği belgeler arasında bulunan ve Otokar tarafından bayilere gönderildiği belirlenen 26.3.2004 tarih ve 41 referans numaralı yazıda, 25.3.2004 tarihinde tüm İstanbul bayileri ile Otokar'ın merkezinde yeni satış ve fiyat politikalarını belirlemek için bir toplantı yapıldığı ve toplantı sonucunda bir protokol imzalandığı hatırlanmaktadır, imzalanan protokoldeki maddelerin tüm bölgeler için geçerli olacağı belirtilmekte ve söz konusu anlaşma uyarınca, iki adet ve üzeri toplu satışlarla ilgili müşteri geldiği zaman bayi tarafından herhangi bir indirim yapılmadan perakende satış fiyatının müşteriye verileceği, buna paralel olarak müşterinin iletişim bilgilerinin şirket genel merkezine iletileceği, Otokar'ın satış müdürü tarafından ilgili müşteriyle irtibata geçilerek müşterinin, kendisinin bilgilerini Otokar'a ilk bildiren bayiye yönlendirileceği ve bayiye de toplu satış iskontosunun uygulanacağı vurgulanmakta olup, süreç içerisinde müşteri tarafından diğer bayilere bir talepte bulunulursa bu taleplere diğer bayiler tarafından olumsuz cevap verileceği ifade edilmektedir.

130 Söz konusu yazıdan, Otokar'ın filo satışı olarak adlandırılan toplu satışlarda, herhangi bir müşteriye ilk teklif verenin satış yapmasına izin veren bir sistemi benimsediği anlaşılmaktadır. Böyle bir sistemde bayiler ilk teklif veren teşebbüs olmak konusunda yarış içerisinde olmalarına karşın, teklif verme aşamasından sonra diğer bayilerin söz konusu alıcıya araç satabilme imkanları ortadan kalkmakta ve alıcının da başka bir bayiden araç alma özgürlüğü kısıtlanmaktadır. Esasen bu tür bir sistemin uygulanması Kanun'un 4. maddesine ve söz konusu yazının gönderildiği tarihte yürürlükte bulunan 1998/3 sayılı Tebliğ'e aykırıdır. Bununla birlikte, 1.1.2006 tarihinde yürürlüğe giren 2005/4 sayılı Tebliğ otomotiv sektöründe önemli değişiklikler getirmiş ve sağlayıcıları bayilik teşkilatlarını ve satış sistemlerini yeniden organize etme durumuna getirmiştir. Sağlayıcılar 31.12.2006 tarihine kadar dağıtım ağları için benimsenecekleri sistemi belirlemek ve mevcut anlaşmalarını 2005/4 sayılı Tebliğ'e uygun hale getirmek zorundadırlar. Dolayısıyla eski anlaşmalara dayanan uygulamalar yerini yeni sistemlere bırakacaktır. Bu çerçevede, otomotiv sektörünün içinde bulunduğu geçiş dönemi de dikkate alınarak Otokar'a Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında yazılacak bir yazı ile filo satışına ilişkin yukarıda yer verilen şekildeki uygulamaların 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırılık teşkil edeceği ve soruşturmaya konu olacağına hatırlatılmasının yerinde olacağı kanaatine varılmıştır.

J. SONUÇ

150 Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre,

1. Dosya konusu iddialara yönelik olarak şikayetin reddine,
2. Filo satışlarına ilişkin sirküler hakkında Otokar Otobüs Karoseri Sanayi A.Ş.'ye

06-45/571-155

yazı yazılması konusunda Başkanlığa yetki verilmesine,
OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.